

כִּי קָרֹב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידים

שבת אחים

תורה מחזרת אחר אכסניה שלה

שביבים נפלאים מהביקורים
והמפגשים של 'החזור', הגה"ח
רבי יואל כהן זצ"ל, במעונם של
גדולי ישראל שליט"א במרוצת שני
העשורים האחרונים • זוטי דברים
ומראות משובבי נפש

משל למלך שקודם בואו לעיר

חלק שני וחותם של המסה
המיוסדת על מאמרו
הנודע של בעל התניא

שמם של הגאונים החסידים, רבי אשר פרקש ורבי שניאור
זלמן פרקש שליט"א, הולך לפנייהם בבואנוס איירס בירת
ארגנטינה ובכל גלילותיה • השניים מכהנים כמשפיעים
בישיבה הגדולה והקטנה של חב"ד במדינה ושמועותיהם
נפוצות בפי המוני 'מבקשים' מכל החוגים • בעיצומו
של חודש אלול נועדנו עם שני האחים לשיחה משותפת
ומאלפת, ראשונה מסוגה, על דרכי החסידות אל מול תנועת
המוסר, על ההווה הקדושה של 'תומכי תמימים' שאין
בדומה לה, על אוצרות הזיכרונות שספגו מימי נעוריהם
בשנות האורה והטובה בחצרות קדשנו ועל 'תיבת נח'
המופלאה שהם היו שותפים ועדים לה בכל ימי הקורונה,
בהיותה של הישיבה חממה של תורה ועבודה, באין יוצא
ואין בא, בלי פרץ ובלי צווחה • הָאָח

והוא מקבל את כולם

מדוע נראה המלך בימי אלול בשדה דווקא ולא במדבר? • כיצד מעוררים את מידת הרחמים על נשמת האדם ומהו סדר העבודה המומלץ לכל יחיד הרוצה לגשת אל הקודש? • פרק שני ומאלף של הדרך החסידית לעבודת התשובה בימים אלו, על-פי עיון במאמרו המפורסם של אדמו"ר הזקן, "אני לדודי ודודי לי" – מאת 'החוזר', הגה"ח רבי יואל כהן זצ"ל

לחפש את האוצר

בהמשך הסעיף מבאר רבנו הזקן את סדר התשובה ליהודי ש"העביר את הדרך", ומפרט כמה שלבים בזה. לכל-לראש מדגיש שוב אדמו"ר הזקן מהו יהודי ומהי השאיפה של התשובה. "כתיב ובקשתם משם את הוי' אלוקיך... (דהיינו ש) בחינת הארת פנימיות רצונו יתברך יש בכל אחד ואחד מישראל, אלא שהוא בבחינת הסתר והעלם מאוד בטבעו, וצריך לגלות אוצר של יראת שמים".

היסוד הראשון שצריך לדעת הוא, שלכל יהודי, באיזה מצב שיהיה, יש ניצוץ אלוקי, בחינת שם "א-ל", עמוק בתוך ליבו. אלא שהניצוץ בטבעו גנוז עמוק בתוך הלב, ולכן צריכה להיות ההשתדלות לגלות אוצר יקר זה. ולעיתים, בנוסף לכך שהניצוץ מצד עצמו חבוי עמוק בלב, יש גם 'קליפות' שמסתירות על הניצוץ האלוני, וכלשון רבנו: "ויש מי שהוא בבחינת אבידה אצלו ובחינת גלות – הניצוץ מוסתר במעשיו, דיבוריו ומחשבותיו הלא-טובים של האדם – ועל זה נאמר ובקשתם, שתבקש ותחפש".

אם כן גם אצל יהודי הנמצא בשפל המדרגה הניצוץ האלוני קיים בשלמות, אלא שצריך לבקש ולחפש אותו. דבר שאינו קיים, החיפוש

בפרק השני של המאמר מתחיל רבנו הזקן לעסוק בעניין תיקון הפגמים. הסעיף פותח בכך שיש שלוש בחינות: 'עיר', 'שדה' ו'מדבר'. כאשר המלך הוא בעיר, בהיכל מלכותו, הוא מופיע עם כל הדר מלכותו ורק יחיד סגולה רואים אותו; בשדה – המלך מתגלה לכולם. זו ההזדמנות בה גם אנשים פשוטים שעוסקים בעבודת השדה יכולים לקבל את פניו. אבל גם השדה, למרות שאין זה מקום יוקרתי ונעלה כמו היכל מלכותו של המלך, מכל מקום זהו מקום רצוי ומועיל. על-ידי עבודת השדה בחרישה וזריעה השדה מצמיחה פירות; מה-שאין-כן מדבר הוא "ארץ לא זרועה" – מקום שאינו מביא תועלת ישירה לאדם.

ועל-דרך זה בנמשל: שבת ויום-טוב זהו הזמן שהמלך, הקב"ה, נמצא בעיר, בהיכל מלכותו. לכן, כדי להתקרב אל המלך, היהודי צריך להפשט עצמו מענייני החולין ולעסוק בתורה ועבודת התפילה. צריך להתרומם ולצאת מהמציאות הרגילה של ימי החול ולאחוז בדרגת הקדושה של שבת ויום-טוב. החידוש של חודש אלול הוא שאז המלך יוצא לשדה – למקום ולדרגה בה נמצא האדם, ואין צורך להתפשט מלבושי החולין. אבל גם ענייני החולין שהאדם עוסק בהם, על-אף היותם נחותים ותחתונים, מכל מקום כיוון שעשייתם היא בהתאם לרצון התורה הם אינם מהווים סתירה לקבלת פני המלך.

מה-שאין-כן מדבר הוא "ארץ לא זרועה". וכפי שהתבטא פעם הרבי זי"ע (ראה תורת מנחם חכ"ו עמ' 228), שכוונת הדברים היא לא רק לומר שהמדבר אינו מקום זריעה המועילה, אלא אדרבה, העניינים שבבחינת "לא", דברים שליליים – הם הזרועים שם. השדה הוא מקום נמוך, אבל אין בו שום דבר שסותר לרצון המלך; לעומת זאת המדבר מסמל את הדברים שהם הפך הרצון האלוני. המדבר הוא מקום אשר "לא ישב אדם – אדם העליון – שם" (ראה ירמיה ב, 1).

וזהו הדיקו בכך שבאלול המלך יוצא לשדה – לשדה ולא למדבר: אמנם באלול אין צורך בהפשטה מעניינים גשמיים והאדם אינו צריך להגיע לדרגות נעלות בעבודת ה' כדי לקבל את פני המלך; הוא יכול להמשיך לעסוק בענייני החולין ויחד עם זאת לקבל את פניו, אבל דבר אחד כן נדרש – לגשת אל המלך! צריך לוודא שהמקום יהיה שדה ולא מדבר. היהודי צריך לעזוב את הנהגותיו השליליות ולהתנהג כרצון המלך.

ודאי שגם יהודי שחטא ונמצא במדבר הקב"ה נותן לו כוח לחזור בתשובה, אבל הנהיגת-כוח היא לצאת ולעזוב את המדבר. ההתגלות של המלך היא בשדה, במקום שאינו סותר לרצון הקב"ה בתורתו, ואילו במדבר, במקום בו יש התנהגות, בהווה, שאינה על-פי רצון המלך, המלך אינו מתגלה.

[באחד המאמרים (ספר המאמרים מלוקט אלול עמ' ריח) מעיר הרבי זי"ע, שבמאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה (עמ' תתכה), כותב רבנו הזקן שבאלול הקב"ה הוא "כמו מלך הנוסע בדרך במדבר" (בשונה מלשונו במאמר "אני לדודי" שבלקוטי-תורה, בו עסקין, בו כותב שהמלך מתגלה בשדה דווקא). הרבי מבחיר את העניין ומסביר, שבמדבר עצמו, בדברים שהם היפך רצון ה', ודאי שהמלך אינו מתגלה; ומה שכותב רבנו הזקן שהמלך נוסע במדבר, כוונת הדברים היא – שהנהיגת-כוח של חודש אלול היא לישראל הנמצאים במדבר. גם ליהודים אלה, שחטאו והעבירו את הדרך, נותן הקב"ה את הכוח לצאת ולעזוב את המדבר ולקבל את פני המלך בשדה].

לכל לראש, היהודי, גם החוטא, צריך לדעת ולהבין את גודל מעלת הניצוץ האלוני שיש בכל אדם מישראל, ולדעת בוודאות שגם בו קיים ניצוץ כזה. אמנם ייתכן שהניצוץ שבו נמצא בתכלית ההעלם, אבל הוא קיים בו בשלמות.

אחריו לא יעזור. זהו היסוד הראשון שהיהודי צריך לדעת. ומהי הדרך לחפש? ממשיך אדמו"ר הזקן וכותב: "הנה הכתוב אומר ובקשתם משם, משם דייקא, כי כשם שאי-אפשר לחפש אחר אבידה ולמצאה זולת במקום שנאבדה, כך לא ישיג אור פני ה' ושתהיה אהבתו אליו ויראתו על פניו, כי אם אחר החיפוש תחלה במקום שנאבדה לו. שיפוש במעשיו ודיבוריו ומחשבותיו שעברו וחלפו מיום היותו אשר לא טובים, ועל-ידי זה יתמרמר לבו בקרבו וישוב אל ה' וירחמהו, דהיינו שיעורר רחמים רבים על ניצוץ אלוקות שבתוכו בבחינת גלות".

היהודי צריך להתבונן מה הוא גרם על-ידי חטאיו. היות ויש לו ניצוץ אלוקי בתוך נפשו, אם כן על-ידי מעשיו הרעים הוא הוריד את הניצוץ לגלות, למקום ה'קליפות' והסטרא אחרא ר"ל. וכפי שמאריך אדמו"ר הזקן בתניא (פרק כד) בעניין זה, שזהו "כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה, שאין לך עלבון גדול מזה אפילו עושה כן לפי שעה, שהקליפות וסטרא-אחרא נקראים קיא צואה כנודע". והתעוררות הרחמים על הניצוץ – היא זו שתעורר אותו ותביאו לידי התגלות.

וכאן בולטת הגישה החסידית לעבודת התשובה של חודש אלול: לכל לראש, היהודי, גם החוטא, צריך לדעת ולהבין את גודל מעלת הניצוץ האלוני שיש בכל אדם מישראל, ולדעת בוודאות שגם בו קיים ניצוץ כזה. אמנם ייתכן שהניצוץ שבו נמצא בתכלית ההעלם, אבל הוא קיים

משל למלך, שקודם בואו לעיר ויצאון אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאון כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו. ואחר כך בנאו להיכל מלכותו אין נכנסים כי אם ברשות ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידיו סגולה. וכך הענין על דרך משל בחודש אלול ויצאון להקביל אור פניו יתברך בשדה... (בעל התניא, לקוטי תורה פרשת ראה דף לב)

אחרים. הסיגופים אינם סתם סיגופים גופניים; הם באים כביטוי לרגש הנשמתי הפנימי. הם באים בהמשך להכרה והרגשה במעלת נשמתו האלוהית וגודל ירידתה בגלות, ועל זה הוא מתמרמר ומייסר את עצמו. דווקא אז, כאשר הסיגופים והתעניות באים בהמשך להתבוננות במשמעותו הפנימית של החטא, כלפי מי הוא חטא ומה נגרם על-ידי כך, הם יהיו ה'מכה בפטיש' של התהליך שהחל בהתבוננות הקודמת להביא את הניצוץ לידי גילוי, ואזי "יאר ה' פניו" בפועל ממש.

כלים לאחיזה האור

בסעיף ג מביא אדמו"ר הזקן את הכתוב (שיר השירים ב, ג'ד) "בשווקים וברחובות אבקשה את שאהבה נפשי וגו' עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתני אל בית אמי ואל חדר הורתי". ומפרש, "שאהבה נפשי, בקמץ, הוא לשון כבוד, מה שאהבה כבוד. היינו כי ישראל עלו במחשבה הקדומה, וזהו בחינת טהורה היא קודם אתה בראת".

ביאור הדברים:

בברכת "אלוקי נשמה" אנו אומרים "נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה". וצריך להבין: איזו משמעות יש למילים "טהורה היא" קודם "אתה בראתה"? לפני שהנשמה נבראה, היא לכאורה לא הייתה קיימת וכיצד ניתן לומר עליה "טהורה היא"?

ההסבר בזה הוא (לקוטי תורה שיר השירים טז, ד. וראה 'המועדים בחסידות' עמ' 129), שאכן כן. נשמת היהודי קיימת עוד לפני שנבראה. הבריאה, ההתלבשות בגוף, זהו שלב נוסף בנשמה, אבל עצם מהותה של הנשמה הוא היותה חלק אלוהי שלמעלה מעלה מהבריאה. וכמו שכתוב במדרש (רות רבה פ"ב, ג בשינוי לשון) "במי נמלך? בנשמותיהן של צדיקים" ("ועמך כולם צדיקים" (ישעיה ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק)), הקב"ה כביכול נמלך בנשמות ישראל, האם כדאי לברוא את העולם או לא. זאת מפני שנשמות ישראל קיימות עוד לפני הבריאה, ולכן אפשר להימלך עימהן אודות הבריאה.

הנשמה במהותה היא אלוהית שלמעלה מעולמות. אם כן התואר "טהורה היא" זהו עניינה העצמי של הנשמה, ואילו ההמשך, "אתה בראתה", הוא שלב שהתחדש בה בנוסף למהותה העצמית.

מציאותם של שאר כל הנבראים מתחילה רק לאחר בריאתם. לפני התהוותם – מציאותם לא הייתה קיימת.

יתירה מזו: מבואר בתורת הקבלה והחסידות (עץ חיים שער א ענף ב, ובריבוי מקומות בתורת החסידות), שבריאת העולם התאפשרה רק לאחר שהקב"ה צמצם וסילק את אורו הבלתי-מוגבל. לפני הצמצום, לאלוהות כפי שהיא מצד עצמה אין לנבראים שום קשר, ומצד דרגה זו אין שום נתינת מקום להתהוותם.

זהו ההסבר מדוע עמוק בתוך לבו של כל יהודי קיימת אהבה בלתי-מוגבלת לקב"ה: כל שאר ברואי העולם אינם קשורים בהתקשרות פנימית עם האלוהות שלמעלה משייכות לבריאה, שהרי כל סיבת מציאותם היא סילוק וצמצום אור זה; רק נשמות ישראל, שעלו במחשבה עוד קודם הבריאה, קשורות עם עצמיותו של הקב"ה כפי שהוא למעלה לגמרי משייכות לבריאת העולם. זהו שורשה של אהבת ישראל לה' – "אהבה נפשי – מכבוד", זו אהבה שמתחילה עוד קודם הבריאה.

ומסיים אדמו"ר הזקן את המאמר וכותב, שגם לאחר שהאדם ימצא את האור הגנוז בו, ייתכן שהאור ישוב ויסתתר. כדי שדבר זה לא יקרה, על האדם לעשות 'כלים' לאחיזה האור. ובלשון רבנו: "אף גם אם מצא את האבדה, הנה לא יתקיים בו אור ה' בלתי כלים, כי זה (העדר הכלים) גורם הסתלקות האור כנודע. ולכן העצה לעשות כלים לאור ה'. והם אותיות התורה, כי בית אמי זו תורה-שכתב, וחדר הורתי זו תורה-שבעל-פה. . . (גם על-ידי מצוות הצדקה שהוא מידת החסד, שהוא חיצוניות וכלי לבחינת האור והאהבה בחינת פנימיותו. וכמ"ש כי באור פניך נתת לנו תורת חיים ואהבת חסד, פירוש, כי לאור פני ה' שהוא בחינת האור, יש שני כלים, שהם תורה וחסד כנ"ל".

בו בשלמות.

אחר כך צריך להתחיל לחפש ולגלות את הניצוץ. וגם שלב זה נעשה לא על-ידי הדגשת השלילה, אלא מתוך הדגשת העילוי האין-סופי שיש בכל יהודי. גילוי הניצוץ מחדש נעשה על-ידי ההכרה במעלתו, וממילא – גודל הרחמנות על ירידתו בגלות.

בהמשך מבאר אדמו"ר הזקן שלב נוסף בחיפוש אחר האבדה: "אך האדם אשר יפשפש במעשיו ולא יתעורר בו מידת רחמנות ולא יתמרמר לבו בקרבו, עם היות שמעמיק במחשבתו איך נפל ניצוץ אלוהות בגלות בתוך נפשו, זאת ישים אל לבו ונשא עליו המשל הזה – כי היות טבע האדם כשכואב לו אפילו ציפורן רגלו מחמת שנגף באבן מרגיש הכאב כמוהו ומצטער, אך היינו כשאבר הנגוף עודנו מחובר בו טרם נחתך, אבל כשהותכין האבר, אין המוח מרגיש את הכאב מפני שהוא נכרת ונפרד משורשו.

"כך אנחנו, בני-ישראל, מחוברים ודבקים בו ית', ולכן צריכים אנחנו להרגיש הכאב והפגם שפגמנו והורדנו בגלות ניצוץ אלוהותו ית' . . אך מה שאינו מרגיש בנפשו הכאב והפגם היינו, מפני שפגם כל-כך עד שנפרד ונכרת משורשו לגמרי. ומזה אדרבה יעורר רחמים יותר גדולים".

כלומר, אם האדם אינו מרגיש רחמים על-ידי ההתבוננות בגודל ירידת הניצוץ האלוהי שבו, אזי דבר זה עצמו צריך להביאו לידי התעוררות רחמים – עובדה זו מראה שהוא ירד כל-כך למטה, עד שאינו מתעורר כלל ברגש של רחמים על נפשו האלוהית הנמצאת בגלות! והתעוררות הרחמים על גודל ירידת הניצוץ תעורר אותו מחדש ותביא אותו שוב לידי גילוי.

וממשיך אדמו"ר הזקן וכותב: "ואם גם בזאת לא יתעורר בו מידת רחמנות הנ"ל, הנה זאת העצה היעוצה, דהנה כתיב הרועה בשושנים, ופירש בזוהר מה שושנה אתהפך מגוון סומק לגוון חורר על-ידי אשא כו', כך הנה כתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. שהחטא (ש)נקרא אדם. . . יתהפך לגוון חורר שהוא בחינת כשלג ילבינו על-ידי בחינת אש. . . (ו)אש שלמטה הוא ענין סיגופים ותעניות למעט חלבו ודמו שהם מסטרא דקליפת נוגה, ואז יאר ה' פניו, בחינת הארת פנים כנ"ל".

אם כל העצות הנזכרות לעיל, להתבונן בגודל מעלת הניצוץ שבקרבו וגודל הרחמנות שעליו בירידתו לגלות בין ה'קליפות', לא יועילו, אזי מיעוט חלבו ודמו על-ידי סיגופים ותעניות יועילו בוודאי ואזי – "יאר ה' פניו" ותגלה הארת פנים בפנים.

ולכאורה ניתן לשאול: מכיוון שייתכן ושתי העצות הראשונות לא יועילו, אם כן מדוע לכתחילה לא ייגש האדם לעצה השלישית שוודאי תועיל?

אלא שכנראה עצה זו מועילה רק כאשר היא באה כהמשך לשתי העצות הקודמות. לאחר שהאדם ישתדל בשתי העצות הראשונות או אז העצה האחרונה ודאי תועיל.

במילים אחרות: סדר הופעת הדברים במאמר גם הוא מורה דרך בעבודת ה'. לכל לראש על היהודי ללמוד את הפרק הראשון של המאמר. עליו להבין תחילה את גודל מעלת נשמת היהודי ולהפנים את משמעות הקשר שיש לו עם הקב"ה. זו נקודת הפתיחה. רק אחרי זה אפשר להתחיל בסדר התשובה עצמו. רק אז ניתן להתחיל לחפש את האוצר היקר שאבד. וכאשר הפרק השני נלמד אחרי הפרק הראשון – הפרק השני נראה אחרת. התשובה הבאה בעקבות ידיעת והכרת מעלת נשמת היהודי, המבוארת באריכות בפרק הראשון, היא תשובה שונה לגמרי.

יתירה מזו: גם התשובה והחיפוש עצמם צריכים להיעשות מתוך הדגשת העילוי של הניצוץ היהודי וגודל הרחמנות על ירידתו בגלות [ובזה עצמו יש שני שלבים כנ"ל: בתחילה על האדם להתבונן בגודל הירידה שנעשית לנשמתו על-ידי העבירות. ואם התבוננות זו עדיין אינה מעוררת בלבו רגש רחמנות, אזי יתבונן האדם בגודל הירידה שדבר זה עצמו מבטא – הוא התרחק כל-כך משורשו עד שאינו מרגיש כלל את הכאב של נשמתו].

רק אחר כך, אם כל זה עדיין לא הועיל להביא את הניצוץ לידי גילוי ממשי, נותן אדמו"ר הזקן את העצה של סיגופים ותעניות.

וגם כאן, כאשר הסיגופים והתעניות נעשים לאחר ההשתדלות בקיום העצות הראשונות – התעניות הן תעניות אחרות והסיגופים הם סיגופים

בסוד שיח

תיאור קצרצר מכלי ראשון על קצה המזלג של הפגישות המיוחדות שערך הגה"ח רבי יואל כהן זצ"ל עם גדולי התורה והחסידות בימי ביקוריו בארץ הקודש בשני העשורים האחרונים • ראה פניו מאירים בשבתו עם חברים הרב משה שילת

ביקורים שוברי מחיצות

אני זוכר את הביקור הראשון, שובר המחיצות, אצל הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, אשר קיבל את ר' יואל בחיבה יתירה וביקש ממנו לדבר, באומרו שהוא הרי "חוזר" וחוזר תפקידו לדבר... היה ניכר וברור לגמרי לכל הנוכחים בחדר באותה שעה ארוכה של קורת רוח שגם לראש הישיבה הביקור הזה חשוב ושהוא מבין היטב ולעומק את משמעותו. לא היה בזה שום ספק.

הביקור אצל כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א היה מרגש. האדמו"ר לא מרבה בדיבור אבל סיפר בהודמנות הזו ברוממות הוד על הביקור האחרון שהיה לו אצל כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, שחלקו הגדול היה בשיחה אישית שאותה חלקו רק שניהם.

בחצר הקודש בעלזא הביקור היה מלכותי. לא תמיד היה היחס בין חצרות הקודש ליובאוויטש ובעלזא כסוגה בשושנים. דווקא בשל כך, נראה היה כי ליושבים ראשונה בממלכת בית בעלזא היה המפגש חשוב ויקר מאוד. הביקור במעונו של האדמו"ר היה עסיסי ומרתק במיוחד כשר' יואל ממש התוועד עם כ"ק אדמו"ר ובנו הרה"צ רבי אהרן מרדכי שליט"א (ראו מסגרת).

בארבע עשרה השנים שבהן הגאון החסיד ר' יואל כהן זצ"ל הגיע לארץ בשני העשורים האחרונים זכיתי להתלוות אליו לרוב הביקורים אצל גדולי ישראל. בנוסף לשיעורים וההתוועדויות שמסר בפני אלפים רבים, היה לר' יואל עניין בביקורים אלו אצל גדולי ישראל. חשוב היה לו לסייע בהתמוטטות חומות המתח שבין החוגים השונים ובעיקר יקר היה לו שחוגי הליטאים יבינו שתורת חסידות חב"ד אינה נחלתם של חסידי חב"ד והיא שייכת ומתאימה מאוד לכלל בני התורה.

מרגלא בפומיה שהכיניו הרווח כלפי בעל התניא בפי החבורה הקדושה, תלמידי המגיד ממעזריטש, היה: 'דער ליטוואק' (הליטאי) בגלל ארץ מוצאו וסגנונו והיה מוסיף ומזכיר בכל עת מצוא שאצל בעל התניא הפצת החסידות לכלל בני התורה הייתה עניין גדול מאוד.

הפגישות עם האדמו"רים היו מבחינתו ממש מענייניו של יום י"ט כסלו, הוא היה מצטט את דבריו בעל התניא בקשר למאסרו וגאולתו ב"ט כסלו אשר "לא עלי לבדי היה הדבר הזה, כי אם על הבעל שם טוב ותלמידיו ותלמידי תלמידיו", וראה עניין גדול בקשר שבין חב"ד לכלל החסידים בעניין הפצת החסידות.

במעונו של ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

עם הגר"ח קנייבסקי שליט"א

"מה תאמרו בי"ט כסלו?"

**שביבים קצרים משיגים ושיחם של הגר"י כהן
עם כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א**

השיחה של הגר"י כהן במעונו של כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א (בימים הסמוכים ל"ט כסלו תשע"ה) הייתה נרחבת וממושכת ונגעה בנושאים רבים.

בחלקה הראשון ביקש האדמו"ר לשמוע מאורחו אודות מה ידבר במעמד הגדול של י"ט כסלו בבנייני האומה בעוד ימים אחדים. ר' יואל נענה ואמר כי טרם הספיק לחשוב על כך אם כי ככל הנראה בדעתו להבהיר את המושגים "אור וחיות" הקיימים בתורת החסידות. "לכאורה אותם דברים קיימים בחדר, אולם ללא אור לא רואים אותם וללא חיות אין חשים בהם", נשא משלו.

בין היתר התעניין האדמו"ר מתי מתחילים בחב"ד ללמוד חסידות ור' יואל השיב בצטטו: "קטן משיתחיל לדבר אביו מלמדו תורה ציוה לנו משה". הנוכחים הגיבו בבת שחוק והאורח נשאל עד כמה יכול קטן להבין עניינים עמוקים בכבשונה של תורת החסידות אך השיב מצדו: "וכי מה הוא מבין בגמרא, במשניות?" ופירט את הלימוד לפי רמות. תחילה מאמרים קלים לפי ערך שכלו של ילד ונער ואת אט עד שעולה במעלות התורה והחסידות.

כשביקש האורח גם לזכות ולשמוע, ולא רק להשמיע, נענה האדמו"ר וסיפר כי קרא לאחרונה בספר 'בדרכי החסידים' המרכז דברים מפי ר' יואל בהתוודותיו על החסיד שהתאונן כלפי אדמו"ר האמצעי, בנו של בעל התניא, כי צומחת לו גאוה מהיותו מוסר דברי חסידות בכל מקום שאליו מגעת רגלו. ויען לו אדמו"ר האמצעי: "א ציבעלע זאל פון דיר ווערן אבער חסידות זאלסטו זאגן" (היה לבצל ובלבד שתוסיף לדבר בדברי חסידות). האדמו"ר הביע התפעלות ממסר זה ור' יואל הרחיב את הדיבור אודות המשל ופרטיו.

שוב ביקש האדמו"ר לשמוע משהו מתורת האדמו"ר מליובאוויטש וצוק"ל אודות חג החנוכה הקרב. ור' יואל חזר על רעיון נפלא בעניין "להשכיחם תורתך". וכך נפרדו בלחיצת ידיים איתנה וברכה הדדית לכבודה של תורה וחסידות.

בלימוד משותף עם כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א

בשיחה ידידותית עם הגרב"ד פוברסקי שליט"א

בחצר הקודש תולדות אהרן התקבל ר' יואל בערגה. כ"ק אדמו"ר שליט"א השתתף בצעירותו פעמים רבות בשיעוריו של הגה"ח ר' יואל בארצות הברית, וגם עכשיו הם פשוט ישבו ללמוד ביניהם והחברותא הזו היתה מחזה יוצא דופן ומעורר מאוד. גם כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א קיבל את ר' יואל ביוקר רב, בלט בביקורים ובאווירה שסביב איך שבחצרות קודש אלו עניין לימוד והעמקה בחסידות, שבאים לידי ביטוי מובהק בשיגור ושיחו של ר' יואל, הוא דבר נערץ ונשגב.

ביקור מפתיע של שני ידידים ממש היה בביתו של ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי בערל פוברסקי שליט"א. ר' בערל הכיר את ר' יואל מבחורותו

בשיחה ממושכת במעונו של כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א

"הרי זה יום בשורה"

שביבים קצרים משיגים ושיחם של הגר"י כהן עם כ"ק אדמו"ר מצאנז שליט"א

על כך נענה האדמו"ר מצאנז ואמר: "בספר שו"ת מן השמים (סימן ה) כתב על יום י"ט כסלו 'יום בשורה'. והיינו שנקבע כך כבר מראשית". ובתוך כך הוסיף: "מרן אדמו"ר זי"ע עלה להתגורר בארץ ישראל בשנת תש"כ ויצא מאמריקה ביום י"ט כסלו. הרי כל כוח הקיום שלנו הוא בזכותם של תלמידי הבעש"ט הק'. היר"ט של י"ט כסלו היה מקובל בכל רחבי רוסיה ועוד מקומות, כי ידעו שזה הציל את החסידות בכלליות, שהרי כוונתם לא היתה אל בעל התניא בפרטיות אלא על החסידות בכלל".

הגר"צ וילהלם העיר: "כן כתב בעל התניא בעצמו במכתב להרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבז זי"ע לאחר שחרורו: 'כי לא עלי לבדי היה הדבר הזה כי אם על הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו'".

בטרם כניסתם בצוותא לאולם הגדול של בנייני האומה שהיה גדוש ביותר מאלף וחמש מאות עמלי תורה שנבחנו על הלכות תלמוד תורה בשו"ע הרב (ביום י"ח בכסלו תשע"ד), נועדו יחדיו הגר"י כהן עם להבחל"ח כ"ק אדמו"ר מצאנז שליט"א.

האדמו"ר שליט"א פתח ואמר כי "זהו קידוש ה' שרואים כל כך הרבה נבחרים על שו"ע הרב. יש עובדה אודות מה שכתב בעל התניא זי"ע בשו"ע הרב (הל' ת"ת פרק ג' בקונטרס אחרון) דמצינו בכל הש"ס רק ז' וח' פעמים פירוט של ריש לקיש על ר' יוחנן".

הגר"י כהן נענה ואמר: "אכן, מסופר שאחד שאל פעם את הגאון מרומאטשוב זצ"ל כמה פעמים יש בש"ס פירוט מריש לקיש על ר' יוחנן, ואמר שיש ו'. ושאל הלא האם אין יותר, ונתהרהר הגאון

בשיחה במעונו של כ"ק אדמו"ר מצאנז שליט"א

כ"ק אדמו"ר מצאנז שליט"א נושא דברים בבנייני האומה

הגר"י כהן הוסיף: "הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע למד ביחד עם האדמו"ר הזקן, ולכן כאשר נאסר האדמו"ר היה בנו של המלאך, הרה"ק רבי שלום שכנא (אביו של הרה"ק מרוזין זי"ע), שרוי בצער גדול ואמר הרבה תהלים למען שחרורו. לפתע לאחר איזה תקופה ראו אותו שמח, ואמר שכעת שחררו את הרב ממאסרו, ושאלו אותו מאין ידע זאת, ואמר שראה את הקשת בגוונים בהירים. ואיתא בזה"ק (פרשת בראשית) שהקשת באופן כזה יהיה בביתא המשיח, וכיון שמשח עדיין לא בא, בהכרח שאירע איזה דבר גדול ובוודאי נשתחרר הרב ממאסרו. וקרא על זה את הפסוק (תהלים נה, יט) פדה 'בשלום' נפשי, שהוא ששמו שלום פעל בתפילותיו לשחרורו של הרב".

האדמו"ר הוסיף ברגש: "עצם היותו יום בשורה רואים מכך שבשנת תשע"ד עדיין ישנם אלפים שנבחרים על שולחן ערוך הרב. דידן נצח....".

מרומאטשוב ואח"כ אמר שלפי כמה גירסאות יש ז' או ח'. ואז הראה לו השואל את מה שכתוב בשו"ע הרב, והגאון נתפעל מזה עד מאוד. האדמו"ר הגיב באומרו: "אצלנו אין זה רבנות ואין בזה חידוש. הרי כל ר' לא אניס ליה לבעל התניא. ברור שכל מה שלומדים תורה בזמננו, לאחר כל שנות הגלות, הרי זה בכוחם של תלמידי הבעש"ט הק'. כל האידישקייט שיש כיום היא מכוחם. אין בזה ספק".

הגר"צ וילהלם שליווה את הביקור העיר כי "פלא הוא שגם המגיד וגם בעל התניא, יש להם שייכות באותו יום, י"ט כסלו הוא הילולת המגיד ויום גאולתו של בעל התניא".

הגר"י כהן אמר כי "חסידים היו מספרים כי המגיד זי"ע עוד קודם פטירתו אמר לתלמידו האדמו"ר הזקן בעל התניא כי י"ט בכסלו הוא 'ההילולא שלנו', ולא הבינו כוונתו, ורק לאחר הגאולה הבינו כוונתו הקדושה למפרע".

שלמה ברמן זצ"ל, לימים חתנו של הסטייפלער זצ"ל ומחותנו של הגר"ב פוברסקי. המארח הציג בפני ר' יואל את הגאון ר' חיים פרץ ברמן שהוא עצמו ראש ישיבה בפוניבז'. והוא סיפר לר' יואל איך שאביו היה מדבר תמיד בהערצה על החברותא שלו, החזור של הרבי מליובאוויטש...

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א קיבל את ר' יואל בכבוד רב וביקש ממנו לומר דבר תורה לחנוכה. ר' יואל חזר בטוב טעם על שיחה של הרבי בעניין הזיכרון לנצחון המלחמה מול הזיכרון של נס פך השמן ור' חיים

כשר' יואל נמנה עם הלומדים בישיבת 'אחי תמימים' בתל אביב בה כיהן כראש הישיבה אביו, הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל. ר' דוד העריך מאוד את גאונותו של ר' יואל שניכרה כבר אז לכל מי שנשא ונתן עמו בלימוד, ור' בערל כבחור היה מגיע לישיבה לעתים רבות יחד עם אביו ומשוחח עם ר' יואל בלימוד. הפגישה ביניהם הייתה ידידותית מאוד ור' בערל הביע צער על החומות המדומות שנוצרו בין החוגים לאורך השנים. בין תלמידי ישיבת 'אחי תמימים' בתל אביב באותן שנים היה גם הגאון ר'

במעונו של כ"ק אדמו"ר מכונובא שליט"א

במעונו של כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א

בשיחה ערה עם הגרש"מ עמאר שליט"א

במעונו של כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א

האומה; ההתוועדות השנתית נערכה אז באולמי חפצדי, 'היכל השמחה' דאז. הגר"מ אליהו הגיע במיוחד ואמר שזה בעיקר מפני שרוצה לראות ולשמוע את החזור רבי יואל כהן. ואכן לאחר הנאום שנשא הרב אליהו זצ"ל, התוועד שעות ארוכות הרב ר' יואל כשהגר"מ אליהו נותר במקום ומאזין בקשב רב.

בתוך כך, סיפר הגר"מ אליהו לר' יואל: "פעם ביקר אצלי ראש ישיבה גדול ומפורסם, שפנה אלי בבקשה לעזרה בכעיה נוראית. במשך תקופה, כל פעם שהיה יושב ולומד, היה רואה דמות של שתי וערב מול פניו. נודע לי, שאותו רב היה מתנגד לתורת חב"ד ודיבר פעם נגד הלימוד בספר התניא, לכן אמרתי לו: אתה הרי דיברת נגד ספר התניא, אם כן התיקון שלך יהיה שתלמד את ספר התניא מתחילתו ועד סופו. בתחילה תגרוס אותו בלי הבנה. אחר כך תלך לטבול במקווה, ותחזור ותקרא קטעים מספר התניא. הגירסא של התניא תטהר אותך, ואחרי זה תתחיל ללמוד בהבנה. וכך הוא עשה, וב"ה הסתלקה ממנו הצורה הנ"ל רחמנא ליצלן". הראשון לציון הגר"ש עמאר שליט"א נפגש עם ר' יואל בכמה הזדמנויות בביקוריו בישראל. אני זוכר י"ט כסלו אחד שהרב עמאר ישב שעות ארוכות בהתוועדות, דיבר בעצמו בעומק ובהפלאה והקשיב קשב רב לדבריו של ר' יואל במשך שעות ארוכות.

ביקורים מיוחדים (ובהם לא זכיתי ליטול חלק) נערכו גם אצל כ"ק אדמו"ר מוויזניץ שליט"א, כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א, האדמו"ר ממחנובקה שליט"א, האדמו"ר מפניסק קרלין שליט"א ועוד.

בנוסף לביקורים המיוחדים האלו אצל גדולי ישראל, התקיימו בבני ברק ובירושלים מפגשי התוועדות פנימיות מרתקות של הגה"ח ר' יואל עם האדמו"רים והמשפיעים החסידים, וביניהם: כ"ק אדמו"ר מאנטניא; כ"ק אדמו"ר מבישטנא; הרה"צ ר' אלימלך בירדמן; הגה"ח ר' ישראל אהרונסון מנהל רוחני ישיבת חזון נחום; הגה"ח ר' יצחק משה ארלנגר, מנהל רוחני ישיבת מאור עיניים; הגה"ח ר' מנחם ארלנגר, מנהל רוחני ישיבת מכונובקה; הגה"ח ר' משה שמואל וידבסקי, מנהל רוחני ישיבת מאור ישראל גור; הגה"ח ר' אברהם יצחק כרמל, מנהל רוחני ישיבת ברסלב; הרה"צ ר' אשר ישעי' רוזנבוים; הגה"ח ר' יעקב עזרא ראטה, משגיח רוחני בחסידות צאנז; הגה"ח ר' דוד צבי שלזינגר ראש ישיבת מנחת יצחק דושינסקי; הגה"ח ר' אהרן שפירא, רב אב"ד דפרדס כץ ועוד. ועוד חזון למועד לספר על תוכנם וההשפעה הרבה שלהם. ■

במעונו של כ"ק אדמו"ר מוויזניץ שליט"א

הוסיף ציצים ופרחים בנושא.

מי בן שיה שושן חוהים

הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל בעל 'שבט הלוי' נועד עם ר' יואל במעונו לשיחה פרטית ממושכת, בארבע עיניים וללא קהל ור' יואל לא שיתף איש במה שדובר בה ובמהלכה.

עם כ"ק אדמו"ר מצאנז שליט"א נפגש הגה"ח ר' יואל בבנייני האומה בשבוע של י"ט כסלו באירוע לאלף וחמש מאות בני ישיבות שעמדו בכור המבחן על כל הלכות תלמוד תורה של בעל התניא. האדמו"ר הגיע במיוחד ליטול חלק באירוע מפואר זה, נשא במהלכו דברים ואחר מכן נועד עם ר' יואל בחדר צדדי. לאחר שנים אחדות הגיע ר' יואל אל האדמו"ר לפגישה ממושכת וארוכה (ראו מסגרת).

הראשון לציון רבי מרדכי אליהו זצ"ל טרח ובא בשנותיו האחרונות, חרף חולשתו, להשתתף וליטול חלק בהתוועדות י"ט כסלו שר' יואל היה אורח הכבוד שלהן. היה זה לפני עידן ההתוועדות ההמוניות בבנייני

מארגנטינה תצא תורה

שיחה מיוחדת ומשותפת עם האחים, הגה"ח רבי אשר פרקש, משפיע הישיבה הגדולה בבואנוס איירס בירת ארגנטינה והגה"ח רבי שניאור זלמן פרקש, משפיע הישיבה הקטנה • על חודש אלול ועל חודש תשרי, על תורת החסידות ועל שיגם ושיחם של תלמידים, על הקורונה שהשביתה את ארגנטינה ועל זיקוקי האור שהבקיעו בה • העובדה המופלאה שהייתה לשיחת היום בכל ארגנטינה התורנית: הישיבה תפקדה במשך כל התקופה כמו "תיבת נח" שכל באיה ניצלו באורח פלא מהנגיף ומוראותיו ורק שקועים היו בתורה ועבודה • וגם: זכרונות מאלפים ומופלאים שהם נושאים עמם משנות האורה והטובה בחצר הרבי מימי ילדותם ונעוריהם •
האחים המשפיעים

בנימין ליפקין

מ

אה עשרים וארבע שנים ימלאו ביום שני הקרוב, ט"ו באלול, להקמת ישיבת 'תומכי תמימים', כור ההיתוך של חסידי חב"ד מאז ועד היום. הישיבה שבין כתליה, על פני שבע שנים ויותר, יושבים עמלי תורה מאז הגיעם למצוות ומעלה בואכה ראשית העשור השלישי בחייהם, הוגים בתורה, מתעלים בתורת החסידות, מזדקקים בעבודה שבלב זו תפילה ושותים בצמא דברים מאת משפיעים המעבירים להם את המסורה מדור לדור ומעמידים אותם ואת כל עתידם אשר לפנייהם בקרן אורה.

שעה ארוכה של קורת רוח מענגת הייתה מנת חלקי בימים האחרונים עת נועדתי לשיחה מיוחדת עם האחים הנודעים מבאנוס איירס, בירת ארגנטינה: הגאון החסיד רבי אשר פרקש, המשפיע של הישיבה הגדולה המקומית, והגאון החסיד רבי שניאור זלמן פרקש, המשפיע של הישיבה הקטנה.

בדמם של השניים זורמת ירושלמיות שורשית רבת שנים ויחס, כננים לאביהם הנודע, הגאון הפוסק רבי יקותיאל פרקש שליט"א. בעורקיהם זורמת אוירת 'תומכי תמימים', רוחה וכל הווייתה, כמי שמאז ימי נעוריהם ועד עצם היום הזה לא משו מאהלה של הישיבה הקדושה והם עושים בה לילות כימים.

נקודת המוצא של השיחה הייתה אודות הישיבה ומשקלה הסגולי והייחודי ומשם נפוצו הנושאים אל ימי חודש הרחמים והסליחות ולקחייהם לכל יחיד בעבודתו; הזיכרונות הקסומים שהם אוצרים בתודעתם מימי שבתם בשבת תחכמוני בבית חיינו, בשנות האורה והטובה; ארגנטינה של מעלה וההתמודדות היומיומית הנדרשת מעובדי ה' בה אל מול הרוחות המנשכות מבית ומחוץ; הקורונה המכה מכל עבר ומשתקת את דרום אמריקה בכלל וארגנטינה בפרט; וצידה לדרך, הנשענת על מבועי לימוד החסידות ודרכי החסידות, לקראת הימים הנוראים הממששים ובאים.

אנו בימים הסמוכים לט"ו אלול יום התייסדות ישיבת תומכי תמימים ושנים מכהנים בתפקידים רוחניים בה. כיום הזה - כשבישיבות רבות לימוד חסידות איננו חזון נדיר, האומנם בשורת ייחודיותה של 'תומכי תמימים' נותרה בעינה?

הרב אשר פרקש: אמנם כן 'תומכי תמימים' התייחדה בכך שהוקדש בה זמן קבוע מדי יום ביומו ללימוד החסידות, אבל מעבר לכך יש את רוחה של תומכי תמימים. זו אווירה ייחודית שקשה עד בלתי אפשרי להגדיר אותה במילים. רוח מנשבת וחורגת מהגדרות ספציפיות. היא באה לידי ביטוי לא רק ב'סדרים' של הישיבה אלא גם בהתוועדויות ואפילו בדיבורים סתם, א חסידישע דברים בטלים.

יש סיפור ידוע על יהודי לא חב"די ששלח את בנו ל'תומכי תמימים' כי ידע שבמקום הזה, מלבד זאת שיהגה בתורה ילמד לדבר דברים בטלים שאותם לא מדברים בשום ישיבה אחרת. כך שלשאלתך, גם אם יש עוד ישיבות שבהן לומדים חסידות, האווירה ב'תומכי תמימים' משפיעה וחודרת אל המודע ואל התת מודע.

הרב שניאור זלמן פרקש: אחד מהעצמים הראשונים שברשות אחי. כשבחור משקיע לפחות שלוש ביום ללימוד עיוני עמוק בתורת החסידות ואז, בערבו של יום או בסוף השבוע, שומע התוועדות מאותו משפיע

שלימד אותו את מאמר החסידות, שטורח להוריד את הדברים מהעיון התיאורטי אל עולם המעשה, תוך כדי לגימה שמקרב, הרי זה תופס את הראש לגמרי ולא נשאר רק במסגרת השעה הנלמדת. הסוגיה מתעשרת מכל דבר נוסף אם זה משיחה למאמר ומשם לפרק תניא וחזור חלילה, כלשון היים של שלמה' בהקדמתו, "נעשית כל התורה כדור".

כידוע, לחשוב חסידות זה הכלי היותר אפקטיבי בהשפעה על הנפש הבהמית. ולזה גורם הלימוד העיוני יום יום. והלימוד למגרס נותן ריינקייט (עשירות) בכל זה. כך יוצאים הדברים לטושים ובהירים.

אין זה סוד שכיום יש מספר גובר של תלמידים עם נסיונות שונים וגם כאלו פחות מוכשרים. עצם העובדה שבחורים יושבים כל יום שלוש שעות לנסות להבין אם יש עולם או לא, אם אור הקו חזר והאיר, אם נגע בו הצמצום או לא - יש לכל זה השפעה כבירה על הנפש וכוחותיה.

נקודה נוספת: הימצאותם של תלמידים בין כתלי הישיבה מאחדת בינם וחברתם נותרת לעד וההשפעה עצומה. את הפירות רואים כיום בקהילות לצעירים שצצות בכל מקום. היותר חסידישע הופכים למשפיעים וחברתם מפרה ביניהם.

בין תנועה של מוסר לבין דרך של חסידות

אדקאטינן להכי: מה בין שיטת המוסר לבין תורת החסידות בימי הבחורות שאתם יכולים להעיד כם כמי ששיגכם ושיחכם היומיומי עם בחורים וגם בכלל?

הרב אשר פרקש: חסידות היא נשמתא דאורייתא. זהו לא פרט, זו לא הוספת עוד נדבך או עוד חלק. זהו הכול מהותי. מוסר זו השפעה על אדם, נניח בעבודת המדות. לאדם יש מידות לא טובות וספרי המוסר מלמדים את חובת האדם בעולמו מתוך מטרה לתקן מידותיו והנהגתו. תורת החסידות, לעומת זאת, אינה מתמקדת רק במשבצת מסוימת אלא בכל עניין ועניין מעניקה ללומד ולמי שחי עם חסידות, נשמה חדשה, הסתכלות חדשה, השקפה חדשה, דרך חיים. הדבר נוגע לחיי היום יום, 24 שעות ביממה, 365 ימים בשנה.

כשמגיע חודש אלול ואחריו באים ימים נוראים, אנו רואים זאת בצורה הכי מוחשית והכי בולטת. ככל שמתקרב ראש השנה, כל העולם נתפס בפחד גדול מאימת יום הדין. ואילו בחסידות מדברים יום ולילה על הכתרת המלך, על 'בניין המלכות' שמתרחש בעת תקיעת שופר. זה משנה את כל ההסתכלות. אם אתה חושב על עצמך, על יום הדין, על מה שיקרה לך השנה או שאינך חושב על עצמך אלא כל כולך מתמסר למלך ומזה נובע כל יסוד השקפתך המשפיעה על המחשבה, הדיבור והמעשה שלך.

לפי נקודת המבט הכללית, ראש השנה ויום הכיפורים הם ימים מפחידים. אני עומד למשפט והנני משתוקק לכך שאצא זכאי, שתהיה לי שנה יפה, שנה טובה, שנה מתוקה והם מלחשוב או להזכיר מה יקרה אם ושלא זה חלילה וחס לא יקרה. אבל אם הגישה היא שעתה באה התחדשות, לפנינו חודש של התחדשות, אור חדש של התגלות הקב"ה בעולם, כמו שחסידות מסבירה בטוב טעם את עומק המושג של "ידע כל פעול כי אתה פעלתו" - כשאתה מתבונן בכך, אתה מתמלא בהתעוררות ותשוקה להתמסר לקדוש ברוך הוא.

זהו המסר של רבנו הזקן במשל הנודע שלו אודות "המלך בשדה"

שנתנו בבית חיינו בשנות האורה והטובה

שניכם זכיתם וכבר מגיל צעיר, כנערים, להיות שנים רצופות בבית חיינו, בהסתופפות בצלו של הרבי זי"ע. ספרו מעט על שנות נעוריכם בימי האורה והטובה, במחיצת הרבי; הזיכרונות האישיים שלכם מרגעים עילאיים בבית חיינו; הדברים המיוחדים שאתם מתרפקים עליהם עד היום ונותנים לכם חיות, לעת כזאת של חודש אלול, ימי הסליחות, החודש השביעי.

הרב אשר פרקש: אמנם כן, שנינו עברנו תהליך די דומה. אומר את הפרטים ולאחר מכן אחי ר' זלמן יוסיף ויבהיר. הכל מתחיל למעשה משנות ילדותנו. אבינו שליט"א התקרב לחסידות חב"ד מחצר הקודש תולדות אהרן ויש על כך סיפור הקובע ברכה לעצמו (כזכור, הוא עצמו גולל את הסיפור כולו בפני 'כי קרוב' לפני כשנה, ב.ל.). כשהתקרב לחב"ד, אחד הדברים שהשקיע בהם היה להביא את הילדים לרבי. באותן שנים היה זה דבר לא מובן ולא שגרתי כלל. הן מבחינת ההוצאות הרבות שהיו כרוכות בכך והן בעצם התפיסה.

אבא היה נוסע בכל שנה לחודש תשרי ובכל שנה לקח עמו ילד אחר. בשנת תשמ"ה היה למורה הוראה ומאז החליף את נסיעותיו התכופות מחודש תשרי לחג השבועות. לאבא שלנו לא היה כסף מיותר אבל הוא הבין שזה דבר חשוב. אם כן, בימים אלו זהו יום ההולדת החסידי שלי, שכן בימים אלו מלאו 40 שנה לפעם הראשונה שבה באתי עם אבי לרבי, בשלהי חודש אלול תשמ"א ונשאיתי עמו לכל חודש החגים, חודש תשרי תשמ"ב. במשך כל אותו חודש, הייתי כילד בן עשר יחד עם אחי הגדול יותר, הרה"ג רבי מרדכי (כיום השליח בסיאטל). אחי, הרב שניאור זלמן, היה אצל הרבי בחודש תשרי תשמ"ג.

מה אתם זוכרים מאותו חודש תשרי?

הרב אשר פרקש: עד היום נותרו בי זכרונות נפלאים ביותר. היה זה שנה בלבד לאחר שהרבי כונן את ארגון צבאות ה' לילדי ישראל. הרבי הרעיף קירובים עצומים על ראשם של הילדים. הדיבור היה שהילדים לא רצו להיות בר מצווה כי ידעו שדווקא כשהם ילדים הם זוכים לכאלו קירובים. בתפילות ובהתוועדויות היינו הכי קרובים לרבי, בהתאם להוראתו. אפילו ביום הכיפורים, ברגעים הנשגבים ביותר, לפני תפילת נעילה, הסתובב הרבי לפתע וביקש שכל הילדים יעלו לשבת לידו על רצפת הבימה. זכור לא אשכח כיצד כילד שמעתי היטב את בכיו של הרבי מתחת לטלית בעוד הקהל כולו שר "אבינו מלכנו". בית המדרש כולו נתון בשאגת שירה ורק

"בליל ראש השנה, שעה ארוכה לאחר תום התפילה, כשהרבי יצא זה כבר מבית המדרש, ר' יואל עמד בפינה מאחורי בית המדרש ובידו הסינר הקטן שזכה לקבל מידי הקדושות של הרבי כבחור והכה את ראשו בקיר מרוב דבקות, פעם אחר פעם. זה היה מחזה מבהיל"

בחודש אלול. זה לא רק ווארט נאה, א געשמאקע ווארט, לתת לנו הרגשה טובה בחודש הזה; זו נקודה מהותית. וזה בעצם מה שאמר אחי זה עתה אודות האווירה של חסידות שתופסת את האדם כולו כי היא מהותית ומקיפה. משום שכאמור זהו לא רק לימוד מסוים בשעה מסוימת או הבנה מסוימת, זה אפילו לא תיקון מסוים של מידה כזו או אחרת; זו השקפת חיים שיש לה השלכות על כל צעד ושעל ועל כל פרט בחיים. וממילא, כשמגיע אלול, האלול הוא שונה לגמרי וכל ההסתכלות אחרת לחלוטין.

הרב שניאור זלמן פרקש: היה לי פה סיפור עם אברך לא חב"די שהיה אבל ל"ע וביקש להשתתף בכל השנה בתפילת שחרית בשיבה לאמירת הקדיש. הוא היה מגיע מדי יום ומשתתף תחילה בסדר חסידות. למדנו את ספר המאמרים תר"ס. זהו 'המשך' של ראש השנה המדבר על 'בחירה עצמית' ו'בניין המלכות'. עניינים עמוקים העומדים ברום עולם החסידות. אותו אברך, בוגר ישיבה לא חב"דית, מעולם לא למד חסידות והלימוד הזה קסם לו והחליט להצטרף ולהאזין ללימוד שלי עם הבחורים. זה היה מעניין כי לא התחלתי ללמוד אותו תניא או שיחה קלה שמדברת על נושא פשוט יותר. היינו מדברים דברים גבוהים וכבדים; נושאים עמוקים בחסידות שלומדים בישיבה גדולה והוא נשאב לזה.

יום אחד הוא ביקש לשוחח איתי ואמר לי שאינו מבין איך חי עד היום בלי כל זה. איך אפשר לחיות בלי ללמוד חסידות. איך זה שכל העולם לא לומד חסידות. זה כוחו של לימוד חסידות. אינני מתיימר לומר שיש כאן שלמות. כמו בכל ישיבה, גם כאן יש סוגים שונים של בחורים אבל השאיפה הכללית נעלית מאוד. בחורים חיים עם רצון כן להבנה של אחדות ה'. בחורים עוסקים בשאלה אם יש עולם או אין עולם ועד כמה הוא תופס מקום. מעדות אישית יכולני לומר כי הדברים הללו מחלחלים בהם שנים רבות גם לאחר שהם נישאים ומקמים בתים בישראל.

נקודה נוספת: הצלחה בלימוד החסידות היא רק כאשר התלמיד אינו נותן גבול ללימוד, קודם ללימוד הזמן ובעיקר לסוג, לתוכן, לנושא. לומדים הכל בכל מכל כל, עבודה, השכלה וכל מאמרי הרביים, שיעורי משפיעים, רשימות, 'הערות', 'פלפולים'. רק כך ניתן להצליח. אינני רואה תועלת למי שמצמצם את לימודו ועיונו רק לנושא מסוים וזווית מסוימת. נכון שיש פתגם, "והלא במאמר אחד יכול להבראות", אבל לזה צריכים עשרה מאמרות ויותר. מגיעים למצב שרוצים לדעת הכל, מכל רבי בכל צד שהדבר רק הוסבר. "כל מעייני כן".

אני והילדים שלידי שומעים את קול בכיו החרישי של הרבי. עד היום כשאני נזכר בכך צמרמורת אוחת בי.

לימים, כנער צעיר שנה בלבד לאחר בר המצווה, בהשגחה פרטית עברתי ללמוד בישיבת תומכי תמימים במונטריאול, בסוף תשמ"ה, יחד עם קבוצת בחורים בירושלים שגלתה למקום תורה, בעקבות המשפיע הנערץ, הגה"ח ר' חיים שלמה כהן, שעבר מירושלים למונטריאול שבקנדה. לישיבה במונטריאול היו שתי מעלות: מצד אחד, היותה קרובה מאוד יחסית לבית חיינו, כך שבכל עת מצוא היינו נוסעים באוטובוס לרבי. בכל חג, בכל מועד, בכל יומא דפגרא. מצד שני, זה בכל זאת הצריך נסיעה בת כמה שעות וכך יכולנו להתכונן כראוי בנסיעה לקראת הרגע שבו נזכה לראות את פני הקודש. כך במשך חמש שנים רצופות זכינו להיות בישיבה ולהתעלות בה ובד בבד להיות אצל הרבי באינספור ימים ורגעים גדולים וקטנים. דומני שר' זלמן אחי הגיע למונטריאול שנתיים לאחר מכן, האומנם?

הרב שניאור זלמן פרקש: אכן. אך תחילה עליי להצטרף לדברי אחי אודות ימי הילדות. רק היום אני קולט את גודל ההפלאה של המאמצים בהם נקט אבינו שליט"א כשלקח אותנו ככזו מסירות באותה עת לרבי וגרם לכך שחילדים היינו חודש ימים, כל החודש השביעי, אצל הרבי. זה נחקק בעצמותינו. תשרי תשמ"ג שבו זכיתי להיות היה כל כולו בסימן של 'לכתחילה אריבער'. ביי"ג בתשרי מלאו מאה שנה להסתלקות כ"ק אדמו"ר המהר"ש שהרבי כה הרבה לחזור על אמרתו: העולם אומר שמלכתחילה הולכים למלטה, וכשאין ברירה מדלגים ממעל; ואני אומר, לכתחילה אריבער. לכתחילה מדלגים ממעל.

זכור לא אשכח את הפעמים הרבות ששרו את הניגון הנושא את השם הזה, 'לכתחילה אריבער', כשהרבי עצמו פתח בניגון. אפילו בעיצומן של ההקפות בשמחת תורה, פתח הרבי בניגון זה, המתאים יותר לכאורה לעת התוועדות. והיה לפלא. הייתה התרגשות מחשמלת באוויר. ראיתי ליד יהודים מבוגרים שנראה היה לי כי מימיהם לא ידעו התרגשות מהי ועתה הליטו פניהם כשהם רוטטים מבכי. הבטתי אז כילד על דמותו של אבא וראיתי שפניו להבים. מאוחר יותר התבטא אבא באוזניי כהאי לישנא: בחיים לא הייתה לי כזו התעוררות תשובה כמו באותם רגעים נעלים. באחד מאותם ימים זכיתי לומר פסוק בעת הכרזת הפסוקים מפי ילדים, נציגים מכל העולם, בעת כינוס ילדי צבאות ה' בנוכחותו ובניצוחו של הרבי, וזכיתי לקירוב מיוחד.

אבל השינוי הגדול בנשמתי והזיכרונות המיוחדים שמורים לימי בחרותי. עוד בטרם מלאו לי 15 שנים, נסעתי לרבי בתשרי תשמ"ח. למדתי אז בישיבה בלוד והאווירה בישיבה הייתה של סחף אדיר. כולם רצו והשתוקקו ועשו הכול על מנת לזכות ולנסוע לרבי. הגעתי לרבי ותוך כדי שהותי בבית חיינו, הפניתי שאלה אל מי שהיה 'עשה לך רב שלי' כהוראת הרבי באותה עת, המשפיע הגה"ח רבי יוסף אברהם והוא חרץ: אתה חייב להישאר פה. כך מיד בתום חודש תשרי המשכתי למונטריאול.

אחי היטיב לתאר את מעלתה הכפולה של מונטריאול בהיותה ממזגת בתוכה הן את הקרבה לרבי והן את ההכנה שלא הייתה מנת חלקם של אלו שלמדו בחצר הרבי עצמה והיו בבחינת "אין בעל הנס מכיר בניסו". אך ברצוני לעמוד על עוד נקודה שגם בה אני מוצא לנכון להודות לאחי ר' אשר: רבים לא שמו לב לכך אך הוא בחושי ידע כבר אז להתבונן בכך ובעקבותיו למדתי גם אני. כשנמצאים אצל הרבי, מטבע הדברים, כל נהורין מתחשכאן קמיה, קדם עילת העילות; אבל ר' אשר ידע להתבונן בתהלוכות חייהם של גדולי החסידים ולהתחקות אחריהם. בתוך כך היה יושב ומעלה על הכתב התוועדות שלמות של כל אותם חסידי קמאי שהיו באים להסתופף בצל הקודש. הלכתי בעקבותיו ואצדתי בלבי ובתודעתי דברים שערכם לא יסולא מפז.

הנה כי כן זוכר הנני באחת השנים את עצמי מתהלך בבית המדרש של 770, כליל ראש השנה, שעה ארוכה לאחר תום התפילה, כשהרבי יצא זה כבר מבית המדרש. התהלכתי והתבוננתי בתפילתם של חסידים. כידוע, דווקא בתפילת ליל ראש השנה האריכו חסידים בכל הדורות. עד היום אני זוכר חסידים בעלי צורה כמו ר' שמואל דוד רייטשיק שישב באחד הספסלים והתפלל בדבקות; ר' יוסף ויינברג ירב והתפלל בקול ובנעימה; באחת הפינות, ליד המדרגות הפנימיות הצמודות למעלית שבהן היה עולה ויורד בשבתות מחדר היכלו לבית המדרש, ראיתי לפתע את 'החזור', הגה"ח ר' יואל כהן, שכיום הזה כולנו מתרפקים על דמותו לאחר שנסתלק מעמנו. מעטים היו עדים למחזה כזה. את ר' יואל זוכרים כולם ממעמדי 'החזרה', שבהם היה חוזר בשצף ובטוב טעם על דברי הרבי, בשיעורים הנהירים, בהתוועדויות הארוכות. אבל כאן נגלה לפניי מחזה אחר שיכול היה כנראה להתרחש אך כליל זה, ליל ראש השנה. ר' יואל עמד שם ובידו הסידור הקטן שזכה לקבל מידי הקדושות של הרבי כבחור (בשנת תשי"ב או תשי"ד) והכה את ראשו בקיר מרוב דבקות, פעם אחר פעם. זה היה מחזה מבהיל.

הרב אשר פרקש: האמת היא שגם אני ראיתי כזאת אצל ר' יואל, כליל ראש השנה תשמ"ט. הוא עמד אז ליד אחד העמודים בבית המדרש הגדול. בידו היה קונטרס ראש השנה תשמ"ט שהכיל מאמר ארוך ומיוחד של הרבי שעל עריכתו ועיבודו לקראת הגשתו להגהת הרבי, עמל ימים רצופים בהם לא נתן תנומה לעיניו. וכך הכה ראשו בעמוד פעם אחר פעם באותה תנועה של דבקות. שעה שלמה ניצב כך על רגליו, כשראשו נע אנה ואנה, על העמוד, אחר וקדם. לבי הלם בפראות כשראיתי בתנועה שכזאת.

זה באמת מרטיט. איזה עוד זיכרונות תוכלו לשותף אותנו משנות האורה והטובה בהתרגש חודש תשרי?

הרב אשר פרקש: כמובן אי אפשר לשכוח את הרגעים הנשגבים. תקיעת שופר של הרבי. היינו משכימים לפנות בוקר כדי לתפוס מקום שבו נוכל לראות ולשמוע. ההתרגשות החלה כשזכינו לעמוד מקרוב ולשמוע את ההפטרה של הרבי. זכור לא אשכח כיצד נעשה בשרי חידודין חידודין כששמעתי כיצד הרבי מתייפח בבכי בקורא את הכתוב: "ותען חנה ותאמר, לא אדוני, אשה קשת רוח אנכי, ויין ושכר לא שתיתי, ואשפוך את נפשי לפני ה'".

זו הייתה ההכנה לרגעים הסמוכים לתקיעת שופר. כשהרבי מפיל את הטלית על חבילות הקורטלאך העטופות בניירות חומים ודממה משתררת בבית המדרש כשרק קול בכיו של הרבי

עד היום אני מתרפק על ההווי של שיכון חב"ד בירושלים. ישיבת-הערב המיוחדת בה בילינו מדי ערב; מסירות הנפש של החסיד ר' ברוך שיפרין על אמירת תהילים בשבת מברכים; סיפורי הגבורה והמופת של החסיד ר' לייזר ננס שעשרים שנים מחיו היה בסיביר; חזרת מאמר החסידות של ר' הלל רבינוביץ מדי שבת בשבתו בעלות המנחה; ההתוועדויות האותנטיות של השליח ר' בערל שור המנסה בכל כוחו להחדיר את הוויית 'הדור השביעי' בירושלים המדושנים; ההופעה ממתיקת הסוד של ר' חנוך גליצנשטיין כשבחיקו ספר החסידות החדש שיצא זה עתה ממכש הדפוס והוא הראשון לקבל אותו ולזכות בו את העולם; הדיבורים בין הגר"ש דייטש

כמו תיבת נח. המתחם המבודד שבו שהתה הישיבה במשך חודשים רצופים

"במשך כל התקופה הזו, הישיבה שלנו הייתה כמו תיבת נח. לא היה בחור ולא ר"מ ולא אחד העובדים או מחברי ההנהלה שחלה בנגיף. מסביב, מכל עבר, היו חולים, בהם גם חולים קשה וגרוע מכך ה". ואצלנו – שבט לוי לא נפגע. זה דבר מדהים שכל מי שנחשף לו אינו יכול שלא להתפעל ולהתפעם"

למו"ר אבי על פסקה בשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן או על קטע בלקוטי תורה שבהם עסקו השבוע; ר' יהושע מונרשיין שבקולו החרישי ועיניו החכמות לוחש על תגלית מפתיעה; השיעור בלקוטי תורה של הרב ליפקין והסוכריות של ר' חיים שטרן: "מאך א ברכה"; המאבקים עם הילדים והנערים בני גילנו על גלילת ספר התורה בשליש התחתון...

ומהזיכרונות הללו במעבר חד אל ארגנטינה של מעלה כפי שכינית אותה בצדק רב: המעלה המיוחדת כאן היא החותם של השליח הראשי על הקהילה. הראשון שהיה כאן היה החסיד ר' בערל בוימגרטרן ע"ה ומי שעתה עומד בראש המוסדות הוא החסיד ר' צבי גרונבלט. אנשים משכמם ולמעלה, דוגמא ליראת שמים ובעלי עבודה ומקושרים עד למסירות נפש בפועל להפצת יהדות תורה וחסידות ללא לאות.

את ר' בערל בוימגרטרן לא זכיתי להכיר אבל כשרואים את ר' צבי יבלחט"א מתפלל או מוסר את נפשו כדי שלעוד יהודי יהיה כזית מצה ובכלל לראות אדם שבז לעולם ומאווייו, יודע את העולם ומתכוון למרוד בו – זה מעורר ומשפיע. קל מאוד לתת דוגמא לצעירים: הנה תראה יהודי חסיד ששיג ושיח לו עם שועי עולם, ארגנטינאי כמוכם, שבז לכל העולם. צריך להבין: למרות שארגנטינה אינה מוצלחת כל כך כלכלית, היא דמוקרטית חופשית מאז הקמתה. אנשים מאוד גאים במולדתם ובטבעם אוהבים חיים קלים ללא מאמץ. והנה קהילה שלמה של אנ"ש והתמימים שחיים חסידות, מקושרים לרבי, ועושים הכל על מנת להתקדש ולהיטהר. כל זה הוא רק בכח המשלח.

הרב אשר פרקש: צריך לציין שר' בערל בוימגרטרן לא הגיע באופן רשמי לארגנטינה כשליח חב"ד. הוא הגיע הנה לעבוד בישיבת חפץ חיים שהזמינה אותו כמגיד שיעור ומלמד. ומכאן החל לתפקד כשליח והפך את הקהילה.

ר' בערל החדיר אידישקייט ללא פשרות, יראת שמים שלמה, הידור מצוה קלה כחמורה ובעשר אצבעותיו הקים משפחות של חסידים לתפארת. הרבה ממשפחות החרדים כאן חבות לו את יהדותן.

הרב שניאור זלמן פרקש: נכון. במשך כל החיים שלו הוא היה ככה. הוא בעצמו לא זכה להקים שום מוסד של חב"ד פרטי חוץ מהישיבה. נראה לי שהישיבה כן הייתה ישיבת חב"ד. וכיום הזה, הרב צבי גרונבלט, יאריך השי"ת ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, הוא דוגמה מוחשית למי שהעולם לא תופס מקום אצלו עם כל ההיקף הגדול של שליחותו והאחריות הכבירה הרובצת על כתפיו.

וכל זה קורה בארגנטינה שמצד עצמה ומטבע היותה היא מדינה מאוד מגושמת.

נשמע. ואז, תזזית נראית בטלית, פניו הקדושות של הרבי מתגלות. מאוימות. עיניו הקדושות אדומות מבכי. והקול, קולו של הרבי, בוקע לראשונה בטון של הכרזה: "למנצח לבני קורח מזמור". ולאחר שבע פעמים של אמירת המזמור, שאגת הפסוקים. והתקיעות. שנה אחת זכיתי לראות את הרגע שבו, עת שב הרבי למקומו, מחזיר פניו כנגד הקהל. כידוע, הרגע הזה של 'החזרת פנים' היו בו סגולות גדולות והיה מתרחש במהירות עצומה של שניות אחדות יקרות מפז.

בערב יום הכיפורים, היה זה המעמד הקדוש של 'ברכת הבנים'. כשהרבי, עטור בטלית ועטוף בקיטל, רגע לפני רדתו לבית המדרש הגדול לתפילת כל נדרי, נכנס אל בית המדרש הקטן, הדחוס במאות בחורים ועוד אלפים בחצר הסוכה הנושקת לבית המדרש – לברכת בניו אלו התלמידים. וכנהנה רבות מספור. אשרינו שזכינו לראות ולחוות את המעמדים הללו. ובימים אלו, כשהחושך יכסה ארץ, ואנו משתדלים לקיים את עצת הרבי לעתות כאלו, "צייר פני הרב" – אלו הרגעים שאותם אנו מציינים לנגד עינינו.

מירושלים האותנטית לארגנטינה המתקדשת

נולדתם וגדלתם בירושלים למשפחה ירושלמית שורשית ונודעת וכיום הזה שניכם חלק מרכזי ובלתי נפרד מארגנטינה של מעלה. אתם חשים נטע זר או שנטמעתם באווירה וברוח המקומיים? כיצד הייתם מאפיינים את רוח החסידישקייט הארגנטינאית? האומנם ניתן לומר בהשאלה מהכרזתו הנודעת של הרבי הריי"צ בבואו לאמריקה: "דרום-אמריקה איז ניט אנדערש"?

הרב שניאור זלמן פרקש: ירושליימער נשאר ירושליימער ולא משנה איפה וכמה זמן יעבור. עדיין אעדיף נסיעה לקברי צדיקים מאשר נסיעה ל'קיינטה' (מקום בלוי שנהוג ביום החופש המקומי) ביום ראשון בארגנטינה. ו'מלוה מלכה' בשיכון חב"ד קורץ לי יותר מאשר בשר אסאדו על האש... לעולם לא אצליח להתרגל לחנוכה באמצע הקיץ עם מזגן ולל"ג בעומר בלי נסיעה למירון... וגם כדורגל, המשחק הלאומי שכל המקומיים אינם יכולים בלעדיו, עדיין איני משחק...

אבל כל זה רק מוסיף בתחושת השליחות. המיוחד פה הוא שרוב עובדי החינוך כאן הם שלוחים אשר קיימו בעצמם ובנפשם, "לך לך מארצך ממולדתך ומבית אביך" וזה מוסיף רבות. איננו מוגבלים בשעות העבודה בישיבה בלבד. כל אחד פועל בכל מישורי השליחות בעיקר במסירת שיעורים והתוועדויות בבתי חב"ד ובשאר בתי הכנסת בעיר.

מגדלור לכל הסביבה. עמלי תורה ורכנים על תלמודם בהיכל הישיבה הגדולה 'תומכי תמימים' בבואנוס איירס, בירת ארגנטינה

הרב אשר פרקש: עליי להבהיר משהו: ארגנטינה היא לא אמריקה. נכון, זו מדינה מגושמת, אנשים אוהבים כדורגל, אוהבים בשר על האש ביום ראשון. אבל בכך זה מתחיל ומסתכם. אין כאן את הרדיפה האובססיבית אחר חומריות כמו באמריקה למשל. אין פה את ה"עשיר יענה עזות" ו"ישמן ישורון ויבעט" המאפיינים את אמריקה. אלו תופעות שאינן קיימות בארגנטינה ולכן קל יותר לדבר כאן אל הנשמה.

הקורונה בארגנטינה; והאור שבקע מן החושך

בכל העת האחרונה ארגנטינה מתמודדת עם הקורונה ה"י באופן קשה וגורף ביחס למקומות שונים בעולם. כיצד אחם עצמכם חשים בכך ועד כמה שייכש הדבר את מתכונת החיים? ובנימה תוכנית יותר: מה לדעתכם ניתן ללמוד בהשגח"פ משידור מערכות תבל זה לחיים של מי שמשדל להתנהג בחסידות?

הרב אשר פרקש: ראשית, יש לדעת שכיום הזה המצב השתנה לבלי הכר. במחצית השנה הראשונה של פרוץ הקורונה, הכל היה סגור ומסוגר. גם הלימודים בישיבה הושבתו. בתי הכנסת היו סגורים על מנעול וברית. כיום הזה, הכול פתוח ופועל ללא דופי עם כללי הזהירות המתבקשים. הדבר היחיד שבו נותר חותם הוא בגבולות המדינה. בלתי אפשרי לצאת מארגנטינה וגם להיכנס אליה לנוכח הסכנה ועל מנת לוודא שהנגיף לא יתפשט שוב.

מעבר לכך, כחצי שנה לאחר הגל הקשה, הישיבה שלנו הייתה הראשונה שפתחה את שעריה ובכך הענקנו מודל ברוק לכל הקהילה החרדית הגדולה בארגנטינה ובגלילותיה. זה החל בחודש מנחם אב כששכרנו מקום ענק מחוץ לעיר, שטח גדול ונרחב, במשך חצי שנה התנהלו הלימודים במקום הזה. גם הצוות הרוחני כולו השתכן פה. במבט לאחור, מעז יצא מתוך: העובדה שבמשך חודשים רצופים הישיבה הייתה מנותקת לחלוטין מהווי העיר, התלמידים היו עשירים וארבע שעות ביממה אך ורק באווירה הקדושה של הישיבה – פעלה רבות גדולות ונצורות בנפש כל אחד ואחד. הדבר נמשך ברציפות מחודש מנחם אב עד חודש שבט, שבו החלו ההקלות ברחבי המדינה.

אינני נמנה עם אלו המתייחסים לקורונה כאל דבר חיובי וטוב. המגפה הזו הפילה חללים רבים בגשמיות וברוחניות רח"ל. אבל אין רע בלא טוב. וגם בתוך החושך האיר לנו האור בדמות הפעולה הנחשנית רבת המשמעות שבה נקטנו ואשר האירה את האור לכל היראים והחרדים לדבר ה' ללכת בעקבותינו.

הרב שניאור זלמן פרקש: אני מבקש לחזק את דברי אחי ולהצביע על דבר פלא שהיה מנת חלקנו בחסדי השי"ת: נס נפלא של השגחה פרטית. במשך כל התקופה הזו, הישיבה שלנו הייתה כמו תיבת נח. לא היה בחור ולא ר"מ ולא אחד העובדים או מחברי ההנהלה שחלה בנגיף. מסביב, מכל עבר, היו חולים, בהם גם חולים קשה וגרוע מכך ה". ואצלנו – שבט לוי לא נאנע. זה דבר מדהים שכל מי שנחשף לו אינו יכול שלא להתפעל ולהתפעם. אצבע אלוקים. זאת ועוד: לאחר שהמצב החדש החל להשתרר ואיש לא ידע כיצד להתמודד עמו, היה זה אחי ר' אשר שהיה היחיד בכל הקהילה החרדית הענפה כאן שידע לפני כולם את עצם קיום מציאותה של תוכנית ה"זום" שבאמצעותה ניתן לקרב את הרחוקים ולקיים שיעורים מרחוק. היה כאן כינוס של כל המשגיחים, ראשי הישיבות והמנהלים ומי שהאיר את עיניהם והעניק את הכיוון לקימום עולמה של תורה בימי הרת עולם, היה ר' אשר וכולם הלכו אחרי עצתו והדרך שסלל.

הרב אשר פרקש: האמת היא שגם זו השגחה פרטית. שנה לפני פרוץ הקורונה, התחלתי למסור שיעורים בחסידות בשפה הספרדית ליהודים מחוץ לארגנטינה, מפנמה וממדינות המשך בעמוד אחורי

נשמרתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לדף היומי

סוכה לח – נב

ערבה – אחדות הפשוטה

ערבה צריכה שיעור ואינה נימלת אלא בפני עצמה ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב... ורב חסדא א"ר יצחק אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב. וכמה שיעורה.. אפילו עלה אחד בבר אחד (סוכה מד, ב)
בפשטות, המחלוקת שלהם היא אם למצות הערבה שבמקדש יש אותו גדר של ערבה שבלולב, או שהיא ענין אחר לגמרי.

והביאור הפנימי בזה הוא:

ידוע ביאור הטעם שמצות "ולקחתם לכם וגו'" היא דוקא בארבעה מינים אלו, כי בהם ניכרת ומורגשת תכונת האחדות: הלולב "עליו כפותין" (מאוגדים יחדיו, בהתאחדות); עלי ההדס הם "תלתא בחד קינא"; הערבות נקראות בשם "אחוונא" להיותן גדלות באחוה; והאתרוג "דר באילנו משנה לשנה" – בו מתאחדים כל ארבעת שינויי האויר של ארבע תקופות השנה, ויתירה מזו – הוא גדל מכולם.

תכונת האחדות שמצינו בהם – הגם שמצד טבע הישות של העולם היתה צריכה להיות בהם תכונת ההתחלקות והפיזור – נובעת מזה שמאירה בהם "אחדות הפשוטה" של הקב"ה. הפועלת בהם ביטול, וממילא גם התאחדות והתכללות.

והנה, בתכונת האחדות גופא מצינו חילוק בין האתרוג הלולב וההדס, שהאחדות היא בכל אחד מהם בפני עצמו – בעליו של לולב זה או של בד הדס זה כשלעצמם, ועל-דרך-זה באתרוג, ואילו בערבה נוסף שההתאחדות היא בזה שערבה אחת גדלה ב"אחוה" ובאחדות עם שאר הערבות.

ואופן התאחדות זו מורה על כך שבערבה מאירה בגלוי הפשיטות שלמעלה יותר מאשר בשאר שלשת המינים.

והנה ידועים דברי המדרש שארבעת המינים הם כנגד ארבעת הסוגים שבישראל. "אתרוג יש בו טעם ויש בו ריח... ישראל... שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים" וכך לולב שיש בפריו טעם מורה על תורה, והדס שיש בו ריח מורה על מעשים טובים, והערבה שאין בה טעם ואין בה ריח מורה על אלו "שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים".

אמנם כ"ק מו"ח אדמו"ר מבאר במאמר ש"ערבה הם אנשים פשוטים דקיום המצות הוא רק באמונה פשוטה". היינו שאין הכוונה כפשוטו שבערבה אין תורה ומצוות, אלא שקיום המצוות הוא ללא טעם וריח אלא רק באמונה פשוטה.

והנה "מעלות" אלו (דשכל ומדות) שיש בשלושת המינים, הם "מעלימות" על ה"פשיטות" שלמעלה המאירה בהם, עד שיש מקום לטעות שהבחירה במינים אלו היא (לא בגלל האחדות שבהם, אלא) בזכות מעלימיהם (טעם וריח).

אבל בערבה, שאין בה מעלות גלויות של טעם וריח, הרי מלבד טעם האחדות אין שום סברא לצרפה לארבעת המינים – כי פשיטות העצמות נמצאת בה בגלוי, ולאיך, הפשיטות מאירה בה עד כדי כך שהאחדות שבה היא לא רק בה בעצמה אלא גם עם זולתה כנ"ל.

ועל-דרך שמצינו חילוק זה בישראל, דאע"פ שכל אחד ואחד מישראל יש בו "חלק אלקה ממעל ממש", הקשור לפשיטות העצמות, מכל מקום, רואים אנו שאלו מישראל ה"עשירים" בשכל ומדות, הנה מעלות גלויות אלו מעלימות על האמונה הפשוטה – הפשיטות והתמימות שמצד עצם הנשמה; ודוקא האנשים הפשוטים, שאין להם מעלות גלויות, בהם האמונה הפשוטה היא בגלוי, וכתורת הבעל שם טוב שהפשיטות שלהם אחת היא עם פשיטות העצמות.

ועל פי זה מובן גם החידוש שבמצות הערבה שבמקדש על הערבה שבלולב:

המשכת המקיף על ידי ברכת המצוות

כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן ומאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא (סוכה לט, א)
והא דנקט לשון עובר דוקא, ולא אמר בפירוש לשון להקדים, הוא משום שעובר הוא לשון מקיף, כמו עובר לסוחר, לשון סחור סחור. והיינו שממשיכין תחלה בחינת מקיף שיהיה מקיף לעשייתן, היינו למעשה המצוה.

והטעם לכך הוא כי המצות הן מלוכשות בדברים גשמיים כמו טלית ותפילין, וכדי שיומשך אור קודש העליון לשכון בדבר גשמי צריך להקדים הכנה לזה קודם עשיית המצוה, והוא בברכת המצוה שימשיך בחינת מקיף על מעשה המצוה כו'.

וזהו לישנא דאקדומי, להקדים להמשיך בחינת מקיף לעשיית מריש כל דרגין להיות ברוך ונמשך במלך העולם, ואזי אח"כ יוכל להמשיך גילוי אור קודש העליון גם בבחינת פנימי ע"י מעשה המצוה.

(על פי לקוטי תורה דברים ג, א)

מהרה תצמיח

עבדינן זכר למקדש... ציון... בעיא דרישה (סוכה מא, א)
הדיוק בזה הוא "דרישה" דוקא, ולא רק "בקשה" בעלמא. את הגאולה צריך לדרוש ולתבוע בתמידות, וכדברי חז"ל (מדרש תהלים מזמור יז. מדרש שמואל ספ"א (הובא ברד"ק סוף ש"ב), והובא להלכה ברוקח ה' תפלה ששכ"ב) דזה שאנו מתפללים ג' פעמים ביום על הגאולה, הוא מפני שישאל צריכים לתבוע את הגאולה מהקב"ה.
והנה בט"ז או"ח (סימן תכט ס"ק א) כתב ש"דורשין היינו מה שצריך לאותו יום" (משא"כ "שאלה היינו מה שיצטרכו לעתיד"), והיינו שהבקשה והדרישה היא באופן של "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" – שיבוא משיח צדקנו במהירות, מיד ממש!

(ע"פ לקו"ש חל"ד ע' 203)

ילד יורש את התורה

קמן היודע כו' לדבר אביו לומדו כו' תורה צוה לנו משה (סוכה מב, א)

מיד כשהתינוק מתחיל לדבר, מלמדים אותו שיש לו שייכות לכל התורה כולה, שהרי התורה שצוה לנו משה כוללת את כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ואת כל העומק שלפנים מעומק שבה.

והיינו משום שעצמותה של התורה ש"צוה לנו משה", אינה ענין ששייך להשגה – בה יש הבדל בין קטן לגדול, אלא זהו ענין ששייך לנשמה, וניתן לכל אחד מישראל. ולכן שייכת עצמות התורה לכל בני ישראל, אפילו לקטן.

כי בעצמות של התורה הכניס הקב"ה, כביכול, את עצמו, ועל ידי זה שיהודי לומד תורה הרי הוא לוקח את עצמותו ית' – "אותי אתם לוקחים", ואת כל זה נתן הקב"ה בלימוד התורה של כל אחד מישראל. וזהו סיום הפסוק "מורשה קהלת יעקב" – "מורשה" לשון ירושה, שבה לא נוגע מעמד ומצב היורש, שהרי אפילו "תינוק בן יום אחד נוחל" – אם הוא רק בנו של המנחיל, מקבל הוא את כל הרכוש, והוא במקום המוריש ממש. וכן הוא אצל בני ישראל – כיון שהם בניו להקב"ה, הרי הם במקום המוריש ממש, והיינו, שע"י התורה "לוקחים" הם אותו בעצמו. ו"מורשה" זו היא לכל בני ישראל, אפילו לאלו שהם בבחינת "קהלת יעקב" (יעקב מלשון עקביים), גם הם לוקחים ע"י התורה – עצמות.

(ע"פ אוצר לקוטי שיחות שיחה א לשמח"ת)

הערבה שכלול, כיון שהיא מתחברת ומצטרפת אל שלשת המינים האחרים, עד שכולם נעשים למצוה אחת, הרי ענין הפשיטות שבה אינו בטהרתו, כי על-ידי האיגוד והחיבור עם שאר המינים מתוספות מעלות גם בערבה.

משא"כ הערבה שבמקדש, מצותה וענינה בערבה בפני עצמה, שאין לה קשר וחיבור לשאר המינים והסוגים (שהם בעלי מעלה); זוהי מצוה שאין בה שום העלם מצד מעלות כנ"ל, ופשיטות העצמות נמצאת בה בגלוי.

ולכן הערבה "אין ניטלת אלא בפני עצמה, ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שכלול", וגם שיעורה אינו בדומה לשיעור הערבה של הלולב – "שלשה עלים לחין", אלא "אפילו עלה אחד בבר אחד", כי זוהי אחדות הפשוטה, ולא אחדות המורכבת מפרטים.

(ע"פ אוצר לקוטי שיחות סיחה ו לחג הסוכות)

צדיק גמור

ראיתי בני עלייה והן מועטין (סוכה מה, ב)

צדיק גמור הוא מי שנהפך הרע שלו לטוב ולכן נקרא צדיק וטוב לו, והוא על ידי הסרת הבגדים הצואים לגמרי מהרע, דהיינו למאוס מאד בתענוגיו עולם הזה להתענג בהם בתענוגות בני אדם, מפני היותם נמשכים ונשפעים מהקליפה וסטרס אחר, וכל מה שהוא מהסטרס אחר הצדיק גמור הוא שונאו בתכלית השנאה מחמת גודל אהבתו לה' וקדושתו באהבה רבה בתענוגים וחיבה יתרה, כי הם זה לעומת זה, כדכתיב תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי חקרני ודע לבבי וגו', וכפי ערך גודל האהבה לה' כך ערך גודל השנאה לס"א והמאוס ברע בתכלית כי המאוס הוא הפך האהבה ממש כמו השנאה.

ועליהם אמר רשב"י ראיתי בני עליה והם מועטים כו', שלכן נקראים בני עליה, כי מהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה. כדאיתא בזהר בהקדמה, שכשרצה רבי חייה לעלות להיכל ר"ש בן יוחאי שמע קלא נפיק ואמר מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הכא וכו'. ועוד נקראים בני עליה, מפני שגם עבודתם בבחינת ועשה טוב בקיום התורה ומצותיה הוא לצורך גבוה ומעלה מעלה עד רום המעלות, ולא כדי לדבקה בו ית' בלבד לזיון צמאון נפשם הצמאה לה', אלא כדפירשו בתיקונים איזהו חסיד המתחסד עם קונו עם קן דיליה לייחודא קב"ה ושכינתו בתחתונים, וכמ"ש ברע"י מהימנא פ' תצא ככרא דאשתדל בחר אבוי ואימיה דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה ונשמתו כו' ומסר גרמיה למיתה עלייהו למיפרק לון כו' וכמ"ש במ"א.

(ע"פ תניא פ"י)

צדיק שאינו גמור

תמני כרי אלפי דרא הוה דקמיה קודשא בריך הוא (סוכה מה, ב)

היינו במדרגת צדיק שאינו גמור, שאינו שונא הסטרס אחר בתכלית השנאה כמו צדיק גמור כנ"ל, ולכן אינו מואס ג"כ ברע בתכלית, וכל שאין השנאה והמאוס בתכלית, על כרחך נשאר איזה שמץ אהבה ותענוג לשם ולא הוסרו הבגדים הצואים לגמרי מכל וכל, ולכן לא נהפך לטוב ממש, מאחר שיש לו איזה אחיזה עדיין בבגדים הצואים אלא שהוא בטל במיעוטו וכלא חשיב, ולכן נקרא צדיק – ורע כפוף ובטל לו, ועל כן גם אהבתו לה' אינו בתכלית, ולכן נקרא צדיק שאינו גמור.

ומדרגה זו מתחלקת לרובות מדרגות בענין בחינת מיעוט הרע הנשאר מאחת מארבע יסודות הרעים ובענין ביטולו במיעוטו בששים על דרך משל, או באלף ורובה וכיוצא על דרך משל, והן הם בחינת צדיקים הרבים שבכל הדורות והם תמניסר אלפי צדיקי קיימי קמי' הקב"ה.

(ע"פ תניא פ"י)

המשכת המקיף בפנימיות

שמיני רגל בפני עצמו לענין פו"ר קש"ב (סוכה מה, א)

שאר יושבין בסוכה (רש"י)

ידועה השאלה, דלכאורה זה שבשמיני עצרת אין יושבין בסוכה, אין זה מפני שהוא "רגל בפני עצמו", וי"ט לעצמו, אלא מפני שכבר הסתיים היו"ט דחג הסוכות, וגם אילו שמיני עצרת לא היה יו"ט כלל, לא הי' צריך לישב בו בסוכה – כשם שאין יושבין בסוכה בכל שאר ימות השנה. וא"כ קשה, מה שייך זה ש"אין יושבין בסוכה", להיותו

"רגל בפני עצמו"?

והביאור בזה:

זה שבשמיני צ"א "אין יושבין בסוכה", הוא לא מפני שהוא כשאר ימי השנה שאין להם שייכות לסוכה כלל, שהרי בכל השנה אין שייך כלל הגדר של סוכה (של מצוה), אלא בשמיני צ"א יש הגדר של סוכה, אלא שאין יושבין בה, והטעם לזה הוא, כי הענינים שנמשכו בסוכות על ידי סך הסוכה בבחינת מקיף, נמשכים ונקלטים בשמיני עצרת בפנימיות, דעצרת הוא מלשון קליטה.

וזוהי כוונת רש"י שה"רגל" של שמיני צ"א ניכר בזה ש"אין יושבין בסוכה", כי היו"ט שמיני צ"א שבוה הוא נחלק מסוכות (רגל בפני עצמו), מתבטא בעיקר בהיותו עצרת, שה"מקיף" דסוכה נעצר ונקלט בפנימיות.

ועפ"ז מובן מ"ש בתיב"ע פנחס (כט, לה) "תהוון בחדוה מן מטילכון לבתיכון כנישת חדוה ויומא טבא" – כי היו"ט ד"שמיני עצרת" הוא מה שממשיכים המקיפים דסוכה בפנימיות, ובאופן של קביעות – "מן מטילכון לבתיכון".

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ט ע' 228-229)

התנגדות הצדוקים לניסוך המים

מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו (סוכה מה, ב)

החילוק בין ניסוך היין לניסוך המים יובן בהקדם החילוק בין יין למים בנוגע לדינא: ביין – מברכים על שתיתו בכל אופני השתי', אבל במים – רק "השותה מים לצמאו מברך". וטעם הדבר – כיון ש"מים" מצד עצמם אינם דבר המזין נכמ"ש הרמב"ם בפירוש דברי המשנה בעירובין "בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח" לפי ש"אינם מן המזונות", ולא עוד אלא שאין להם טעם (ולא גוון), כך, שההנאה בשתייתם אינה אלא כששותה לצמאו; משא"כ יין שיש לו טעם, ולא עוד אלא שמביא לידי שמחה, כמ"ש "יין ישמח לבב אנוש", יש הנאה בשתייתו בכל האופנים.

וענינים בעבודת האדם – "יין", שיש לו טעם, מורה על עבודה ע"פ טעם ודעת, שמתקבל ומונח בשכלו שצריכים לעשותה, ויש בה הנאה ("געשמאק"); ו"מים", שאין להם טעם, מורה על עבודה ש"אין בה הנאה (נעשית מצד קבלת-עול, אלא שלהיותו צמא, "צמא לדבר ה'", ה"ה מקבל הנאה ("געשמאק") גם מהעבודה שמצד קבלת-עול (כמו השותה מים לצמאו).

ועל פי זה יובן מדוע הצדוקים אינם מודים בניסוך המים:

איתא בגמרא (בהסוגיא דמ"ת בענין הקדמת נעשה לנשמע) "ההוא צדוקי דחזי' לרבא... א"ל עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו (קודם ששמעתם אותה היאך היא קשה ואם תוכלו לעמוד בה קבלתם עליכם לקיימה)... ברישא איבעי' לכו למשמע, אי מציתו קבליתו, ואי לא, לא קבליתו".

טענתו של הצדוקי היא שהנהגתו היא ע"פ שכל, וע"פ שכל אין מקום להנהגה של הקדמת נעשה לנשמע מצד קבלת-עול.

ולכן: בנוגע לניסוך היין, עבודה ע"פ שכל טעם ודעת – אין להצדוקים התנגדות; אבל בנוגע לניסוך המים, קבלת-עול – אינם מסכימים ואינם מודים.

הסיבה לכך שהתנגדותם של הצדוקים היא לא לעבודה שע"פ שכל טו"ד (ניסוך היין), כי אם לעבודה מצד קבלת-עול – היא, משום שהיזהר יודע שכאשר ילכו רק ע"פ שכל, יש לו גישה ודרך להביא לכך שסוכ"ס יטו ויסורו רח"ל מדרך התומ"צ, משא"כ כאשר יהודי מייסד את עבודתו על קבלת עול (ניסוך המים), ומקדים נעשה לנשמע ("קדמיתו פומיכו לאודניכו"), שיעשה כל מה שיצטווה, ללא נפק"מ אם הוא מבין בשכלו אם לאו, אזי יודע גם הצד שכנגד שבמצב כזה אין לו שום תפוסת מקום, ולכן צועק שלא לעשות ניסוך המים.

(ע"פ תורת מנחם תשי"ב ח"א עמ' 46-45, 49-50. תשס"ו ח"א עמ' 28-29)

תענוג לציית

ורגמוהו כל העם באתרוניהן (סוכה מה, ב)

בד' המינים אתרוג לולב הדס וערבה – המעלה היותר נעלית היא באתרוג, כיון ש"יש בו טעם ויש בו ריח". וענינו בכחות הנפש הוא השכל, כיון שכח השכל הוא הכח היותר נעלה. וזהו הפירוש ש"רגמוהו כל העם באתרוניהן" – שהמענה להצדוקי הי' באתרוגיהם, היינו, שגם בהשכל ותענוג שלהם הבינו וענו להצדוקי ששיטתו היא היפך רצון העליון, כיון שאצל "קבלת-עולניק", גם השכל והתענוג הוא ע"פ הקבלת עול.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ב ע' 431)

"זכור לא אשכח כיצד כילד שמעתי היטב את בכיו של הרבי מתחת לטלית בעוד הקהל כולו שר 'אבינו מלכנו'. בית המדרש כולו נתון בשאגת שירה ורק אני והילדים שלידי שומעים את קול בכיו החרשי של הרבי. עד היום כשאני נזכר בכך צמרמורת אווזת בי"

רבי אשר ורבי שניאור זלמן פרקש ברגע של דבקות בעיצומה של התוועדות עם שומעי לקחם

נוספות. אז למדתי על בורייך את חכמות הזו. בריעבר התברר שמן השמים הכינו אותי לכך כדי שאוכל לכלכל צעדי ובעקבותיי כל הקהילה כאן יכולה הייתה להנחיל אור תורה לרבים וליחידים לרוב עד אין מספר.

הרב זלמן פרקש: וכמו לא היה די בכך, יסד אז ר' אשר סדרה חדשה של שיעורים ביסודות של האמונה והביטחון על בסיס ספר התניא ומאמרי חסידות. יהודים רבים התקרבו אך ורק כתוצאה מכך. ואם נדבר בשפה של אלו, בעינינו ראינו שבמקום אוי לי ואבוי לי – נהיה בבת אחת, כמו שחסידים אומרים, אבער לחיים וידער לחיים. הייתה זו התרוממות רוח שהרימה את כולם טפח וטפחיים מעל הקרקע.

טעמו וראו כי טוב; רק לפתוח את האוצר

בעת האחרונה פתח הגה"ח רבי שניאור זלמן פרקש, אחד משני אנשי שיחנו, ביוזמה

מיוחדת שבמסגרתה מדי יומא דפגרא ולקראתו, מוגש על ידו לקט מקורי של תמצית כל מאמרי הרבי ליום זה. ביקשנו לנצל את הזדמנות השיחה המיוחדת ולשמוע מפיו על היוזמה, מה שעומד מאחוריה ומטרתה.

"שמתי לב", שח הגרש"ז פרקש, "שהרבי הורה בשעתו ללמוד מדי שבוע את 'לקוטי תורה' של שבוע זה. הרבי העניק את ההוראה הזו לשלוחים, שהם לכאורה האנשים העסוקים ביותר בתבל. האמת היא שזו דרכו של הרבי. שוו בנפשכם: בשנות האורה והטובה, היה הרבי מתוועד שעות שלמות ולקראת סוף ההתוועדות אמר לפתע כי עתה יאמרו 'לחיים' רק אלו שסיימו ללמוד השבת את כל ה'לקוטי תורה' על הפרשה. ואם עוד לא סיימו, שייסימו לפני הברכה. ואנו מדברים על שבתות שבהן יש קרוב לעשרים דפים עמוקים מלאים מזן אל זן בלקוטי תורה.

מכאן אתה למד כמה עומק יש במאמרים של הרבי ועד כמה אין אתה בן חורין להיבטל מללומדם. אמנם כן, יש במאמרים הללו עומק עצום אבל אם תלמד אותם בעיון, תגלה את העושר הצפון בהם. ביו"ד שבת תש"פ זכית להיות בהתוועדות האחרונה עם ר' יואל. זו הייתה התוועדות מיוחדת במינה שבה האריך בדיבור אודות הדרך הראויה שבה יש ללמוד מאמר של הרבי. לעצור בכל שורה, להבין כל הערה, לקלוט היטב את השאלה, את התשובה, את החידוש. ר' יואל התבטא אז: צריך ללמוד מאמר כמו שלומדים תוספות עמוק בסוגיה קשה.

אז אם אתה לוקח את "אני לדודי ודודי לי" ומגלה שבכל שנה הרבי אמר על כך משהו נוסף; בכל שנה האיר את הפסוק הזה באור חדש וברעיון חדש; כשאתה לוקח ומלקט את התמצית של כל מאמר וממחיש כיצד הרבי מבהיק את הפסוק הזה בכל מאמר באור יקרות אחר, חדש, שונה ועשיר מקודמו – זה פותח לך אוצרות. אתה מגלה שיש דיבור אחד בליקוטי תורה שהרבי פענח אותו ב-28 מאמרים שונים שכל אחד מהם הוא עולם ומלואו.

הרב אשר פרקש: במילים אחרות: הפרויקט הנפלא הזה של אחי ר' זלמן פותח את בני המעיים וכמו מזמין אותם לטעום ולהטעים מכל הטוב

הזה...

לסיום, נשמח לשמוע מסר מפיכם לקראת פרוש שנת תשפ"ב הבעל"ט לקוראי "כי קרוב".

הרב שניאור זלמן פרקש: הרבי דיבר פעם על כך שמעת לעת יש להתנתק מהכל ולשקוע בחסידות כאילו אין עולם, אין כלום. כל אחד יכול לבחור ספר שלם שבו יש לו יותר חיות ולהיות עמו במשך השנה. אצל הרבי תפס עניין גדול מספר השנים העגול. הייתי מציע ללומדי חסידות או למבקשי תורת החסידות לקחת את ספר המאמרים תרפ"ב, שיצא לא לפני זמן רב; הייתה זו שנה גדושה במאמרים ארוכים בשפתו העשירה של הרבי הריי"צ. לחלופין אפשר גם לקחת את ספר המאמרים תשי"ב, לפני שבעים שנה; הייתה זו למעשה השנה המלאה הראשונה לאחר עלות הרבי לכס ההנהגה והיא מלאה במאמרים יסודיים ב'השכלה' וב'עבודה'. אפשר גם ליטול לידיים את ספר ההתוועדויות תשמ"ב, לפני 40 שנה; זה הכרך הראשון של סדרת ההתוועדויות של הרבי בלשון הקודש, מה גם שאותה שנה הייתה זהה לשנת תשפ"ב, לפחות עד חג הפסח. המעלה בספר זה שאפשר פשוט להשתתף באמצעותו בהתוועדות של הרבי, לנגן, לומר 'לחיים' ולהטות אוזן ולב לשיחות ומאמרים. טעמו וראו כי טוב ה'.

הרב אשר פרקש: אקנה אולי בדבר ששמעתי מפי אחד מגדולי תלמידי החכמים פה שהחל להשתתף בשיעורי חסידות. מדובר ביהודי שבקי בתורת הרמח"ל וינק רכות גם בתורת הסוד מפי גדולים ונוודעים. וכה אמר לי בהתפעלות תחת אחד השיחים: מפליא להיווכח בתורת חסידות חב"ד שהמוטיב המרכזי והדומיננטי בה הוא הרגשת אלוקות והשפעתה בכל רובד. ועוד זאת, יש כאן מעלה עצומה שאינה בנמצא ואין בדומה לה – יש בחסידות חב"ד מסורה מדור לדור, תשעה דורות ברציפות, של לימוד חסידות ושל דרכי חסידות. אין לך גשר איתן כזה בין הנפש המבקשת להתעלות לבין אורות ואוצרות.

אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו. אין לנו אלא לנצל כל זאת, ללמוד וללמד על מנת לשמור ולעשות. שתהיה לנו כתיבה וחתימה טובה ונוכה לשנה טובה ומתוקה לאלתר לחיים טובים. ■